הגליון
נודב ע"י:
ע.י.ב.י לע"נ
הג"ר יוסף ענגיל
זצ"ל

פרשת
השבוע:
ויקרא תשפ"ז
גליון של"ו
שנה ח'

זרע שמשון
רבי שמשון חיים
ב"ר נחמן מיכאל **נחמני** זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שמיא ועיניכם תראנה בנים
ובני בנים כשתילי זיתים סביב
לשולחנכם, חכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו',
בני חיי ומזוני טבי.

מלא העומר
רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ. וכ"כ הגה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין זי"ע: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המשתדלים והמסייעים
בהוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר
רבי אברהם ב"ר זאב
נחום **בורנשטיין** זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקוז'יגלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימינים בה

ילקוט סופר
רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן **סופר** זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמוד או יפרסם דבריו
אני אטיב עמהם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איזה מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שומע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפלתי עמהם
לטוב להם כל הימים

מליצי יושר

לב העברי
רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל **שלעזינגר** זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להשי"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבושו בי תומכי.

חזון יחזקאל
רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן **אברמסקי** זצ"ל:
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספדו בשעת הלויה הכריז:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שימליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו.
(רבבות אפרים או"ח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפיו פרק מ"ב).

אתון דאורייתא
רבי יוסף
ב"ר יהודה **ענגיל** זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגענשטערן זצ"ל
בהספדו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שיסייע בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

בן לאשרי
רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל **הוברמן** הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נדר בכל יום על כל אלה שיעיינו
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי יזכה לי"ש,
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
סגולה גדולה בבית לכל הדברים.

צדקת הצדיק
רבי צדוק
ב"ר יעקב **רבינוביץ** זצ"ל
אמר קודם פטירתו
שמבטיח כמו הבטחת בעל
מלא העומר שמי שידפיס
דבריו יהיה לו למליץ יושר

שערי זבול
רבי זבולון
ב"ר אברהם משה **המבורגר** זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה וימליץ טוב למי שיעשה
טובה לנשמתו, וכך חרות על
מצבתו

די שטערקסטע **סגולה** פאר אלע פראבלעמען!

פאַרוואָס האָב איך פראבלעמען אין שטוב?
פאַרוואָס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פאַרוואָס האָב איך צער גידול בנים?
פאַרוואָס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פאַרוואָס האָב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

ייטל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען

וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, צדקת הצדיק, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב, און ר' יחזקאל אברמסקי, ר' זבולון המבורגר זצ"ל וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר

פאר וועט עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

זרע שמשון

לע"נ הרה"ק המקובל המלוב"ן ר' רפאל ב"ר אברהם ריס זי"ע

ותבט אשתו מאחריו ותהי נציב מלח. וברש"י במלח חטאה ובמלח לקתה, אמר לה תני מעט מלח לאורחים הללו, אמרה לו אף המנהג הרע הזה אתה בא להנהיג במקום הזה, ע"כ. ונראה שבודאי לא נתכוונה לטעון עליו על מנהג הכנסת אורחים שעשה עמהם, דא"כ היתה צריכה לטעון עליו בכל שאר צרכי הסעודה. וא"כ יש להבין מדוע מיאנה דוקא במנהג נתינת מלח יותר מכל שאר צרכי הסעודה שהכין לוט עבורם.

וי"ל ע"פ מה שהביאו הפוסקים (או"ח סי' קס"ז) בשם מדרש, דאם יש מלח על השולחן, נעשה השולחן מזבח כפרה, והמלח מגין על הפורענות, ועוד, דבעת שממתינים זה לזה, השטן מקטרג עליהם, וברית מלח מכפר עליהם. והנה אמרו בסנהדרין (דף קט.) דאנשי סדום לא נתגאו אלא בשביל רוב טובה שהשפיע להם הקב"ה, והיינו שלא היה חסר להם מאומה, ולא היו מתייראין כלל מן הדין ומן המזיקים ונתגברו על הכל.

וכששמעה אשתו של לוט שרוצה להניח מלח על השולחן, אמרה לו מפני מה אתה צריך לכך, הלא במקום זה אין לדאוג מפורענות וממזיקים, וכשאתה תתחיל להניח מלח על השולחן, הרי זה מנהג רע, דהרי אמרו (ברכות יט.) לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן. אמנם לוט היה מאמין לדברי המלאכים, והיה יודע שאכן הפורענות כבר ממשמשת ובאה, לכך רצה שיהיה מלח על השולחן כדי שזה יועיל להגין עליהם.

ונראה דלכן אמרו (עירובין יז:) שמלח סדומית מסמא את העינים, משום שהמלח מגין מפני הפורענות, והפורענות הראשונה שלא הגינה המלח ממנה היתה בסדום שלקו במכת הסנורים. והטעם שלקו דוקא בעונש זה, היינו לפי שחטאו בעין, שהיה להם עין רעה וחמדו תמיד את ממון חבריהם, ומדה כנגד מדה לקו בעין.

מלא העומר

לזכות ש.ה.ב.מ.ר. להצלחה בכ"ע ונחת דקדושה מכל יו"ח

וסעדו לבבכם. במדרש (ב"ר מח:יא): אמר ר' חמא 'וסעדו לבבכם' אין כתיב כאן, אלא 'וסעדו לבכם', הדא אמרי אין יצה"ר שולט במלאכים, ע"כ. ויש לדייק איך יצדק 'סעד לב' אצל המלאכים. ויראה כי אמר 'כי על כן עברתם על עבדכם', כי הוא יתברך שלחם למען הפיק רצונו בהכנסת אורחים, והנה המלאך מתעלה בעשותו שליחותו יתברך, כמו שכתוב 'עושי דברו לשמוע בקול דברו', וא"כ אתי שפיר 'וסעדו לבכם', כי אף כי מלאכי ה' המה, יצדק בהם סעד לב במה שעושים רצונו יתברך, וזהו 'כי על כן עברתם' שתתעלו ע"י שליחותכם (מלא העומר).

וכ"כ בקומץ המנחה (פרשת בהר דרוש כ"ט אות ד'), וז"ל: ידוע כי המלאך מתעלה בעשותו שליחותו ורצון קונו, וכמו שאיתא 'ששים ושמחים לעשות רצון קונם', כי בזה הם מתעלים. 'גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו' יתברך, וכל שמתקדש ה' על ידו, הוא לו עילוי יותר ביתר שאת.

אבני נזר

לע"נ הג"ר נפתלי סימון ב"ר שלום זצ"ל יא"צ י"ח חשון

למול בשבת ע"י שני מוהלין. בשו"ת הרמ"א (סימן ע"ו) נשאל אם מותר למול בשבת ע"י ב' מוהלין, דהיינו שאחד ימול והשני יפרע, או דילמא כיון שאפשר לעשות ע"י מוהל אחד שימול ויפרע, אין מחללין את השבת ע"י שני מוהלין.

וכתב, דהנה במנחות (דף סג:) תנן בנוגע קצירת העומר כשחל ט"ז ניסן בשבת, דאמר ר' חנינא, דהיה נקצר באדם יחיד, ובמגל אחד, ובקופה אחת בה היו מכניסים את התבואה הקצורה. ואילו בחול היה נקצר בשלשה אנשים, בשלש קופות, ובשלש מגלות, וזאת כדי לפרסם את הקצירה, להוציא מדעתם של הבייתוסים שהיו מפרשים "ממחרת השבת" כפשוטו, דהיינו ביום ראשון בשבוע. ומפרש בגמ' דטעמא דר' חנינא משום כיון דאפשר ע"י אדם אחד, לא טרחינן ע"י ג' אנשים.

עוד אמרו שם, דר' ישמעאל אומר דכשחל ט"ז ניסן בשבת היה מביא העומר משלש סאין של שעורים, והיו טוחנים אותם ומנפים אותם הרבה עד שהיו מעמידים את כל שלשת הסאין על עשרון מובחר של סולת, ואותו היו מקריבים למנחת העומר. ואילו כשהיה חל ט"ז ניסן בחול, היו מקריבים עשרון הבא מחמש סאין של שעורים, והיו נוטלים מכל סאה מעט סולת, שהיא סולת דקה היוצאת ראשונה מן הנפה.

'שמן המאור'

להגה"ק רבי מנחם מנדל אפרים פישל ב"ר דוד טרייבר זצ"ל, המגיד מסאמבור

תלמידו של הרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן ורבי צבי הירש מדזיטשויב

כתב בהקדמת ספרו

וכל מי שילמוד בספר הזה בכלל אחינו בני ישראל, יפתח להם ארובות השמים ברכה עד בלי די מפתח הפרנסה והצלחה ורחמים וחיים ושלום ממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים וכו'. והשי"ת יעזור לכל מי שיעיין בזה הספר, יזכה לזכך לבבו, ויזדככו כל אבריו, ויהיו כולם אהובים וכולם ברורים לעשות רצון בוראם, ויזכה לשתי שולחנות כשורה, בהצלחה וטובה חיים ושמחה בתפארה, ויגבה מזלו למעלה בגזירת הבורא, ויזהר כזוהר הרקיע כשמש ברה וירא אליו ה'. וברש"י שנתן לו עצה על המילה. נראה לפרש דהנה עבודת המלאכים שעובדים להבורא ב"ה אין לו שיעור, ותמיד מספרים כבוד אל וקדושתו, ומשמיעים ביראה יחד בקול דברי אלקים חיים, וכולם עושים באימה וביראה רצון קונם. ועם כל זה מקבל הקב"ה תענוג יותר מעבודת האדם, כי עבודת המלאכים לאל יתברך אין חידוש, כי המה נטבעו כך, ואין להם שום מניעה ועיכוב בעבודתם, אדרבה זה חיותם, כמו האדם יש לו חיות מאכילה ושתיה, ואם לא יאכל ימות לשחת, כן הוא חיות המלאכים משירה וזמרה ועבודה שעובדים למלך מלכי המלכים הקב"ה. אבל האדם הזה אשר יצר, תהלתו יספרו בכמה מניעות, והיצה"ר אשר כורה שוחה בכל עת ורגע ללכדו, ובכל זה מעביר מעליו כל הטרדות והמניעות והמסכים, ועובד עבודתו ליתן נחת רוח לאבינו שבשמים להשמיע בקול תודה ולספר נפלאותיו, ואת פני ה' יבקש, שאל יסתר פניו ממנו, ויורה לו ה' דרכו הטוב, ויעזור לו נגד היצה"ר למען ילך בדרך תמים באורח מישור, מזה מקבל אבינו אב הרחמן תענוג גדול.

והנה אמרו חז"ל שפסק היצה"ר מאברהם אבינו, כמו שכתוב "ומצאת את לבבו נאמן לפניך", והנה כשאמר לו הקב"ה למול את עצמו, התחיל להשתוקק מאוד לקיים המצוה, וראה שאין לו שום מניעה מהיצה"ר, כי כבר בטל היצה"ר ממנו, אז פחד לבבו לאמר א"כ כיון שהיצה"ר פסק ממני, א"כ במה אתענג להבורא, כיון שכל תענוג הבורא הוא מאדם מחמת שיש לו יצה"ר ויש לו מניעות. לכן אמר לו לבו לשאל עצה מענר אשכול וממרא, ובודאי המה ימנעו אותו מזה, ויעשו המה פעולות היצה"ר, והוא לא ישמע להם, ובזה יעשה נחת רוח להבורא ב"ה, ועשה כך, ושאל להם, וענר ואשכל גערו בו בנזיפה לאמור: כדבר אחד הריקים בלא דעת ותבונה תדבר, הלא אתה חלוש וזקן, אם יעשו בך חבורה קטנה במקום מסוכן כזו אתה הולך לאבדון. אבל ממרא ידע בחכמתו כי אברהם אבינו בודאי יעשה כמו שצוה אותו אלקים, ושאלתו הוא רק למען יעשה המצות בשלימות יותר גדול וכנ"ל, לכן אמר בלבו למה לי לייעץ אותו, והוא לא יעשה עצתי, מוטב לי שאייעץ אותו למול את עצמו, ואז יעשה עצתי. אך מ"מ דיבר טוב וכראוי, לכן זכה שנגלה עליו בחלקו.

ואמר רבא דקסבר ר' ישמעאל, דעשרון מובחר במעט טירחת ניפוי, אתי מחמש סאין. ואילו בטירחא בריבוי ניפוי, אתי אף משלש סאין. לכן בחול מביאים עשרון מחמש סאין, כיון דכך משובח יותר. אבל בשבת אינו קוצר אלא שלש סאין ומנפה אותם הרבה, כי מוטב שירבה במלאכה אחת בהרקדה, ואל ירבה במלאכות הרבה, בקצירה, זרייה, ברירה, טחינה, והרקדה של שתי סאין נוספות.

ואמר רבה, ר' ישמעאל ור' חנינא אמרו דבר אחד, מי לא קאמר ר' חנינא באופן הקצירה, כיון דאפשר לקצור באדם אחד לא טרחינן לעשותה בהרבה אנשים, הכא נמי בנוגע ריבוי התבואה הנקצרת, כיון דאפשר בשלש סאין ובריבוי מלאכה אחת בלבד, לא טרחינן לעשותו מחמש סאין בריבוי כמה מלאכות.

וכתב הרמ"א, וז"ל: שמעינן מכאן דריבוי במלאכה, ולרבויי בגברי, שוה לענין חילול השבת. ומוכח התם דאין חילוק בין [מלאכה לצורך] עבודה [כגון קצירת העומר], לשאר חילול שבת. דגרסינן התם: בעי רבא חולה שאמדוהו לשתי גרוגרות, ויש ב' גרוגרות בשני עוקצין, ושלש בעוקץ אחד, הי מינייהו מייתי, שתים מייתי דחזי ליה, או דילמא ג' מייתי דקא ממעט בקצירה. פשיטא דג' מייתי, דעד כאן לא קאמר ר' ישמעאל אלא דכי ממעט באכילה [דקוצר רק ג' סאין], קא ממעט קצירה, אבל הכא דכי קא ממעט באכילה, קא מפיש קצירה, ודאי שלש מייתינן, ע"כ. והשתא יש לדקדק דדוקא שלש בעוקץ אחד, אבל ג' בב' עוקצין משמע דאסור, הואיל ולא ממעט בקצירה, דאל"כ הוה ליה לאשמועינן רבותא טפי. וה"ה בתרי גברי במקום דיש לעשות בחד גברא, דהוא דומה לזה וכו'.

ואפשר לענין חולה נמי שרי ג' גרוגרות בב' עוקצין, והא דנקט ג' בחד עוקץ, לרבותא קאמר, דהו"א דאפי' בכי האי גוונא אסור. והא דקאמר דקא מפיש קצירה ולכן אינו מביא שתים, היינו דוקא אליבא דר' ישמעאל דחייש לרבוי מלאכה, אבל לחכמים בכל ענין שרי. והשתא לפ"ז מאחר דשרי להרבות במילה במלאכה, ה"ה בתרי גברי נמי, עכ"ל.

אבל השאגת אריה (סימן נ"ט), חולק על הרמ"א במה שכתב דתרי גברי דומה לתרי מלאכות, וז"ל: לא דמי ריבויי דגברי, לריבוי מלאכה, דאע"ג דריבוי מלאכה אסורה, התם מן הדין הוא שתאסר ריבוי מלאכה וכו', וכגון שנים בעוקץ אחד, וג' בעוקץ אחד, דשנים מייתינן, ג' לא מייתינן, משום דאין ראוי לחלל את השבת יותר על רשות שנתנה תורה, הילכך ריבוי מלאכה נוסף מלצרכי פיקוח נפש אסורה אי מה"ת אי מדרבנן. אבל ריבויי גברי כיון דאין כאן חילול שבת יותר על הצורך אלא כשיעור שנתנה תורה רשות, מה לי נעשה חילול זה של רשות שנתנה

תורה ע"י אחד, מה לי ע"י שנים, ואפי' ע"י מאה שפיר דמי, הילכך ודאי לא דמי ריבוי דגברי לריבוי דמלאכה.

והא דמדמי הגמ' ריבוי מלאכה דה' סאין דר' ישמעאל, לריבוי דגברי דג' בני אדם דר' חנינא, היינו טעמא משום דהתם אמרו עשרון מובחר בלא טירחא אתי מחמש, בטירחא אתי משלשה, בחול מייתינן מחמש דהכי שביחא מילתא, בשבת מוטב שירבה במלאכה אחת בהרקדה, ואל ירבה במלאכות הרבה. וכיון דהיינו טעמא, א"כ אין כאן ריבוי מלאכה בקצירת ה' סאין מאם קוצר ג' סאין, אי משום שמרבה בקצירה ובשאר מלאכות בה' סאין יותר מג' סאין, אפ"ה אין בזה חילול שבת בה' סאין יותר מג', שהרי אם לא יקצור אלא ג' סאין וימעט בקצירה, מ"מ ירבה במלאכה אחד בהרקדה הרבה פעמים, ומה לי אם מחלל שבת בהרבה מלאכות כגון שיעשה עשרה מלאכות כל מלאכה פעם אחת, ומה לי אם יעשה מלאכה אחד עשרה פעמים, סו"ס בין בזה בין בזה מחלל שבת עשרה פעמים, מה לי עשרה פעמים בחד מלאכה, מה לי עשרה פעמים בעשרה מלאכות, אין כאן לא תוספת ולא גרעון לענין חילול שבת בזה מזה, ומן הדין אין בין זה לזה כלום. אלא דס"ל לר' ישמעאל דמ"מ מוטב שירבה במלאכה אחד ואל ירבה במלאכות הרבה, אע"ג דאין בין זה לזה כלום לענין חילול שבת, אפ"ה קפיד ר' ישמעאל על שם מלאכות הרבה משם מלאכה אחד. לזה שפיר דמויי מדמינן הא דר' חנינא דבחול היה נקצר בג' ובשבת ביחיד, דמוטב שיחלל היחיד את השבת יותר בקצירתו לבדו, ואל יחללו ג' בני אדם, אע"ג דכל אחד ואחד ימעט בחילול שבת יותר מאילו קצרו אחד, דשיעור הקצירה של ג' סאין אם אחד קוצרם, מחלל שבת יחידי בכל הג' סאין, ואם יקצרו ג', כל אחד אינו מחלל שבת אלא בקצירת סאה אחד לבד, אמרינן מוטב שיחלל אדם אחד הרבה פעמים, דדמי לירבה במלאכה אחד בהרקדה לר' ישמעאל, ואל ירבו לחלל בג', דדמי לאל ירבה במלאכות הרבה דר' ישמעאל, דאדם אחד דמי למלאכה אחד, והרבה בני אדם דמו למלאכות הרבה.

ולחכמים כיון דמ"מ צריך לחלל את השבת, ואין חילול מרובה בזה מזה, אין חילוק בין מלאכה אחד פעמים הרבה, ובין מלאכות הרבה פעמים מועטין, ובין אדם אחד בחילול רב, לבין כמה בני אדם כל אחד ואחד בחילול מועט, כיון דאין כאן חילול בריבוי מלאכה בזה מזה וכו'.

ולפ"ז הא דשני מוהלין בשבת, ודאי דמי להא דר' חנינא דבחול בג' ובשבת ביחיד, ולחכמים דס"ל דבשבת נמי בג' אי טעמייהו משום דס"ל דאין לחלק בין ג' לא' כיון דסוף סוף אין כאן ריבוי מלאכה, הכי נמי מותר למול ע"י ב' מוהלין בשבת, דאין ריבוי מלאכה בב' מוהלין ממוהל אחד, עכ"ל.

והקשה האבני נזר (או"ח סימן קנ"ח) על מה שכתב השאגת אריה דבקוצר חמש סאין אין בזה ריבוי מלאכה, כיון דאם בא משלש סאין צריך להרבות בהרקדה כמה פעמים, דאה"נ דאין בזה משום 'ריבוי מלאכה', אבל יש בזה משום 'ריבוי אוכלא' במה שקוצר חמש.

וז"ל: ראיתי בשאגת אריה שהביא תשובת הרמ"א שהוכיח דאסור להיות שני מוהלים בשבת. והשאגת אריה דחה, דשני בני אדם לא חשוב תוספות חילול כמו ריבוי אוכלא. והש"ס דמדמי להא דר' ישמעאל, היינו דבהא דר' ישמעאל נמי לא חשיב תוספות חילול גמור, שהרי אם בא משלש, צריך לרקד הרבה פעמים, ואין נפ"מ רק דאם יבא מחמש יהיה הריבוי מהרבה מלאכות, ושפיר דמי להא דר' חנינא דריבוי בהרבה בני אדם, [עכ"ד השאגת אריה]. ובמחילת כבוד תורתו אין בדבריו ממש, דבריבוי הרקדה אין כאן ריבוי באוכלא, דסו"ס לא ירקד רק עשרון, וא"כ אכתי הוה רבוי באוכלא כשנקצר חמש, ועוד יש בזה הרבה תשובות ואין להאריך, עכ"ל.

והנה אמרו במנחות (דף סד.), בעי רבא, חולה שאמדוהו לשתי גרוגרות, ויש שתי גרוגרות בשתי עוקצין, ושלש בעוקץ אחת, הי מינייהו מייתינן, שתים מייתינן דחזו ליה, או דלמא שלש מייתינן דקא ממעטא קצירה, פשיטא שלש מייתינן.

וכתב האבני נזר, וז"ל: הוכיחו הפוסקים מהא דאמרו בחולה שאמדוהו לשני גרוגרות ויש שנים בשני עוקצין, ושלש בעוקץ אחד, הי מינייהו מייתינן. מבואר דשנים בעוקץ אחד, ושלש בעוקץ אחד, ודאי שנים מייתינן, משום שמוסיף גרוגרת שאינו לצורך החולה, עכ"ל.

ואם יש שנים בעוקץ אחד, ושנים בשני עוקצין, כתב האבני נזר (סימן קנ"ז אות י') דמותר לכרות השנים בשני עוקצין, דכיון דהכל לצורך החולה, ואע"ג דמרבה בבצירה, כיון דהכל הוא לצורך החולה. דדוקא שנים בעוקץ אחד ושלש בעוקץ אחד, דמוסיף גרוגרות שאינו לצורך החולה, אז אסור לקוץ שלשה גרוגרות. וז"ל: הא דמבואר במנחות (דף סד.) דחולה שאמדוהו לשני גרוגרות, ויש שנים בעוקץ אחד, ושלש בעוקץ אחד, כורתין העוקץ שיש בו השנים, ולא שיש בו השלש, היינו משום שהגרוגרת השלישי אינו לצורך החולה. ועל כן לא נתבאר בפוסקים דאם יש שנים בעוקץ אחד ושנים בשני עוקצין, דאסור לכרות השנים בשני עוקצין, דבאמת מותר בזה, כיון שהכל לצורך אף שמרבה בבצירה, עכ"ל.

'דרכי האמונה' להרה"ק רבי יוסף דוד ב"ר אפרים זי"ע אבד"ק זוואלוב

כתב בהקדמת הספר, וז"ל:

ועיני לשמיא נטלית וכפי פרישות בתפלה, ועני בלב נשבר ונדכה, נפשי בשאלתי נועם עליהם תבקשו בזה ובבא, די יתאמר מילי דשמיא מספרי אשר כתבתי

הנה שרשי התורה ועבודה האמונה הטהורה, שיאמין שבמדה שאדם מודד מודדין לו, שבאיתערותא דלתתא איתער לעילא, שלכך נבראו כל העולמות ונכללו בקומת אדם וכו', והתורה שכללותיה רמ"ח מצות עשה ושס"ה לא תעשה, נצטרפה בתיבותיה ואותיותיה להתנהג האדם בעוה"ז כשהוא מלובש בגוף החומרי העכור הגשמי. כי כך עלה ברצונו יתברך, ושום עולמות עליונים וכל מיני כחות השכליים שבהם, אינם יכולין להשיג רצונו בזה למה רצה כך, רק טובו וחסדו הבלתי בעל תכלית מושג מריש כל דרגין עד סופא דכל דרגין, שרצונו להטיב בחסדו הגדול, כדכתיב 'טוב ה' לכל', ושיוחזר כל הרע לטוב, ויתגלה יחודו ואחדותו ב"ה וב"ש בסופא דכל דרגין, ושיתנהג הכל ע"י מעשה בני אדם ישראלים, וכאמרם 'בעשרה מאמרות נברא העולם וכו', כדי להפרע מן הרשעים וליתן שכר טוב לצדיקים', ולכך סיימו ב'ליתן שכר טוב', כי זה היה תחלת המחשבה שיוחזר הכל לטוב, וכן יהיה לעתיד.

והנה שורש איתערותא דלתתא לכאורה יפלא, איך המלובש בגוף בשר בעוה"ז החומרי שכולו רע ומעט טוב, מאין יבוא לו השתוקקות הזה שירצה בלב שלם ונפש חפיצה לעשות רצונו יתברך במסירת נפשו לשמו יתברך, ובפרט שהוא מלא תאוות ומידות הפכיות, ואעפ"כ נראה בחוש מכלל ישראל, ובפרט מצדיקים עובדי ה' תמיד לא יחשו. ובאמת שזה נשפע מרצונו הקדום שעלה ברצונו להטיב וחידש עולמו ע"י בראשית שהוא חכמה, שהוא ממוצע בין האין והיש, ובראשית בשביל ישראל והתורה, שיהיה איתערותא דלתתא ושיתנהג ע"י האדם הישראלי, ואז עדיין לא היה איתערותא דלתתא. כמו כן ברצונו המופלא ומכוסה, נשפע עד סופא דכל דרגין בחסדו הגדול ע"י בני ישראל עם קרובו שישתוקקו לרצונו יתברך למלאות רצונו.

וזהו 'ה' מעון אתה היית לנו בדור ודור בטרם הרים וגו', תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם', כי זה הוא פליאה נשגבה שתשוב אנוש עד דכא, שהוא דכדוכו של נפש, שהנפש הוא בצמצום גדול תוך גוף העכור החומרי הלזה, ותאמר אליו 'שובו בני אדם' שישוב משפל מדרגתו עד מקום חוצבו. והתירוץ לזה, 'ה' מעון אתה היית לנו וגו' בטרם הרים יולדו', שהוא כח האין שהוא למעלה מן ההרים, בחינת אשא עיני אל ההרים מאין, שהוא רצונו המכוסה משום רעיון ועולמות עליונים, רצונו הקדוש דלית מחשבה תפיסא ביה כלל, משפיע בכח החכמה בכל רגע בחסדו הגדול, ומשם נתגלה חסד אל כל היום עד סופא דכל דרגין. וזהו 'מעון אתה היית לנו וגו' בטרם הרים יולדו', עלה כך ברצונו הפלא, ומעולם ועד עולם אתה 'אל', שהוא נהורא דחכמתא (זוה"ק לך לך צד.) שנמשך מהעולם ועד העולם, ועיד"ז 'תשב אנוש עד דכא', שהיא דכדוכו של נפש בצמצום גדול, ואעפ"כ 'ותאמר שובו בני אדם'.

סגולה פאר

ערליכע קינדער

סגולת אריה"ק כהדרכת הרה"צ מ'אראד זצ"ל

אריינברענגען יראת חטא אין אייערע קינד דורך א שטיין ביי קברי צדיקים.

וואס טוהט מכון דורות ישרים:

- א ת"ח וי"ש וואס טוהט עס שוין אסאך יאהרן צו העלפן איידן, וועט עס טוהן פאר אייער ישועה פריוואט, בנאמנות, קאנפידענשעל.
- יעדע נאמען איז א באזונדערע שטיין, באזונדערע עבודה און תפלות פאר א לעבעדיגע צייט, אלעס ווערט געטוהן מיט גרויס איבערגעגעבענקייט, מיט כוונה, במתינות, אזוי האט עס די ריכטיגע כח.
- מ'שרייבט די גאנצע נוסח אויפן שטיין סיי פאר מען באקט די חלות און סיי נאכדעם אזוי ווי אלע שיטות. די שטיין בלייבט אין דעם אויוועון פאר 2 וואכען.
- מ'זאגט די תפילה 18 מאל אויפן שטיין, בייַ די ריכטיגע צייטען.
- מ'לאזט אייך וויסען ווען די שטיין ווערט געבאקען, שהוא עת רצון להתפלל, כדי איר זאלט קענען מיט זאגען די תפילה.
- די ת"ח גייט אליין צום ציון און מתפלל, נאכדעם וואס ער רופט נשמת הצדיק אל קברו (המקובל מהישמח משה).
- די שטיין ווערט באגראבען ווי די ריכטיגע וועג, און אזוי זעהט מען עס נישט.
- מ'קען אויך אפנעמען די שטיין און עס אליין אראפלייגען ביי וועלכע צדיק איר ווילט.
- מ'קען באשטעלען אפאר שטיינער כדי מזאל עס לייגען ביי אסאך צדיקים.

דוקא אויף דעם מקובל'דיגע אופן פון **מכון דורות ישרים** זעהט מען ווי עס ווערט מקוים די ווערטער פון אריה"ק אויפן האר: **יבער הלב (-אנצינדען זיין הארץ צו אידישקייט). שיתהפך לבו לשמים לטובה (-ס'טרעפט די גאנצע מענטש), ותראה פלאים (-וועסט זעהן וואונדער).**

מ'קען עס געבען פון מענטש.

פאר פרטים רופט-טעקסט מכון דורות ישרים

dorosyesharim@gmail.com **917-635-3883**

צופרידענע עלטערען פון מכון דורות ישרים זאגן:

"מיין קינד איז געווארען א אנדערע מענטש. ער ווייל ענדיגען א מסכתא"

"מיין זוהן בעטהט מיך "וועק מיך אויף 5 מינוט פאר סוף זמן קריאת שמע"

"מיין יצחק האט ארויפגעלייגט א פילטער"

"איך האב נישט געהאט קיין מנוחה פארדעם. נישט ווייסענדיג וואס מיין בחור טוהט"

"כ'האב נגעהויבען זעהן הצלחה מיט מיינע קינדער נאכדעם מנדב זיין פאר מיין חברי"ס קינד"

הרה"ק בעל מגן אברהם מטריסק זי"ע, כתב בהקדמת הספר למי שילמוד ספרו

'מגן יהיה לכל ההוגים בו'

והוסיף האבני נזר, דכן מוכח מהא דבמילה בשבת מביאין איזמל דרך רה"ר, ולא אמרינן שיש להביא התינוק אצל איזמל דחי נושא את עצמו, משום דכיון ממילא מילה דוחה שבת, לכן אין חילוק אם דוחה שבת פעם אחת, או שני פעמים. וז"ל: וכן משמע ברשב"א ור"ן (שבת קל.) שתירצו קושית התוס' שאפשר לשאת התינוק אל האיזמל, משום דסוף סוף יצטרך לחלל שבת במילה, לא איכפת לן בתוספות חילול, עכ"ל.

וכ"כ האבני נזר ביו"ד (סימן של"ח אות י"ד), וז"ל: אין המנהג כדברי השאגת אריה [דאסור למול בשבת בשני מוהלין], משום שכל מה שדוחה שבת, אין חילוק אם עושהו בפעם אחת או בשני פעמים. וכן מוכח ברשב"א (שבת קל.) בהא דמביא איזמל דרך רה"ר, ולא נביא תינוק אצל איזמל דחי נושא את עצמו. משום דמילה עצמה דוחה שבת, ומילה אריכתא הוא, ע"ש. הרי דאין נפ"מ אם דוחה שבת פעם אחת במילה לבד, או ידחה גם בהבאת איזמל ג"כ, כיון דלר' אליעזר גם מכשירין חשיב כמילה, לכן הוי מילה אריכתא, ואין חילוק בין חילול אחד בין שני חילולין, כיון שהכל במילה שדוחה, עכ"ל. [המשך בשבוע הבא].

לע"נ הג"ר אברהם יעקב ב"ר ישראל מרדכי
טייטלבוים זצ"ל יא"צ י"ז חשון

אל תפנו אל האלילים. אמרו בשבת (דף קמט.): ודיוקנא עצמה אפי' בחול אסור, משום שנאמר 'אל תפנו אל האלילים', מאי גמרא, אמר ר' חנין אל תפנו אל מדעתכם. ופירש"י: דיוקנא צורה מציורת שמציירים בכותל. והתוס' פירשו דהיינו צורה הנעשית לעבודה זרה. והרמב"ם (פ"ב הלכות עבודה זרה ה"ב) פירש כדברי התוס', דכתב וז"ל: ספרים רבים חברו עובדי כוכבים בעבודתה היאך עיקר עבודתה ומה מעשיה ומשפטיה, צונו הקב"ה שלא לקרות באותן הספרים כלל ולא נהרהר בה ולא בדבר מדבריה, ואפילו להסתכל בדמות הצורה אסור שנאמר אל תפנו אל האלילים, עכ"ל. הרי דרק בצורה לעכו"ם אסור, אבל לא לצורה דעלמא.

והקשה הכסף משנה שם, וז"ל: רבינו מפרש דהני דיוקנות של עבודת כוכבים הן, ואם תאמר הא אמרינן עלה (שבת שם): מאי גמרא, אמר ר' חנן אל תפנו אל מדעתכם. ואי כפירוש רבינו דהני דיוקנות של עבודת כוכבים, מאי בעי 'מאי גמרא', הא פשטיה דקרא הכי משמע שלא יפנה ויביט אל האלילים וכו', עכ"ל.

ונראה לי דלא קשה מידי, דהנה אמרו (ע"ז מה.) דנפקא לן מקרא ד'אלהיהם על ההרים', ולא ההרים אלהיהם, דרק עבודה זרה שיש בה תפיסת ידי אדם אסורה בהנאה, אבל שאין בה תפיסת ידי אדם מותרת בהנאה, ע"ש. והנה זהו התם לענין איסור הנאה, דגלי קרא ד'אלהיהם על ההרים'. אבל הכא לענין לפנות אל האלילים, לא גלי קרא לחלק כלל, ומשמע בכל גווני אסור, בין שיש בו תפיסת ידי אדם בין שאין בו. וקשה דא"כ איך סלק"ד למידרש 'לא תפנו אל האלילים' על ראיית העינים, והרי מצינו שאמר לו ה' לאברהם בברית בין הבתרים 'הבט נא השמימה וספור הכוכבים', והרי אז כל גויי הארצות היו עובדים לכוכבים ומזלות, ומצינו שקיים אברהם כל התורה כולה עד שלא ניתנה, וא"כ איך ציוהו ה' להביט אל הכוכבים, והרי אסור להסתכל אל האלילים. ועל כרחך ד'לא תפנו אל האלילים' לאו לאיסור הסתכלות באלילים, [וזה היה קושית הגמ'] 'מאי גמרא'. ומשני: 'אל תפנו אל מדעתכם', וכפירש"י שרק מה שאתם עושים מדעתכם ומחלל לבכם לזה אל תפנו, אבל לא מה שאין תפיסת יד אדם שלא נעשה מדעתו כהרים וגבעות וכוכבים ומזלות, וא"כ שפיר גמרא גמירי לן מהאי קרא ד'אל תפנו' היינו אף להסתכל, ולא קשה מאברהם אבינו, דלראות בכוכבים שאין בו תפיסת יד אדם שפיר דמי, כן נראה לי.

אך קשה לכאורה למה ליה למימר מקרא ד'אל תפנו', ודנימא דקאי אף להסתכל. תיפוק ליה בלאו הכי הא אמרינן (פסחים כו.): קול מראה וריח אין בהם משום מעילה, מעילה היא דליכא הא איסורא איכא, ע"ש. וא"כ הכי נמי הכא במראה עינים אסור משום נהנה מן העכו"ם. וכ"כ בשלטי גבורים שם בשם ריא"ז, וז"ל: וכן אם היה רואה נויי עכו"ם או שומע וכו', ואם היה מתכוין ליהנות שאף הקול והמראה אע"פ שאין בהם ממש, אסור ליהנות בהם עכ"ל. ושמא י"ל דבעי לאוקמא בלאו ד'אל תפנו'. אי נמי י"ל דבעי למימר אפי' כשאינו נהנה בראייתו כלל וליכא איסור הנאת עכו"ם כלל, אפ"ה אסור משום אל תפנו. והשלטי גבורים שהוצרך לטעמא דהנאת עכו"ם, ולא סגי ליה בטעמא ד'אל תפנו אל האלילים' דהיינו אף הסתכלות, צ"ל דמיירי בנויי עכו"ם ולא בעכו"ם עצמם, ו'אל תפנו' לא שייך אלא באלילים עצמם, לא בנויים. ובאלילים עצמם באמת אף היכא דלא נהנה אסור משום 'אל תפנו', רק בנויי עכו"ם דלא שייך 'אל תפנו', בזה כתב דמ"מ אסור כשנהנה משום הנאת עכו"ם. וכן צריך לפרש לשון השו"ע (יו"ד סי' קמ"ב סט"ו) שכתב: אסור לשמוע וכו' או להסתכל בנויי אלילים כיון שנהנה בראייתם ע"כ. הרי שכתב 'כיון שנהנה', ומשמע הא אי לא נהנה ליכא איסור, משום דמיירי בנויי עכו"ם, דליכא איסור ד'אל תפנו', רק משום הנאת עכו"ם.

מיהו צ"ע קצת על בעל השו"ע שלא זכר כלל דין ההסתכלות בעצמה של עכו"ם דאפי' כשאינו נהנה ממנה אסור משום לאו ד'אל תפנו אל האלילים', ולא ביארו כלל, ומסתימת הדברים אפשר לטעות ולומר דדין עכו"ם עצמה כדין נויה, דרק כיון שנהנה בה אסור ולא בלאו הכי, ובאמת עכו"ם עצמה בכל גווני אסור משום 'אל תפנו'. (אוצר המלך פ"ב ע"ז ה"ב).

מצוה נדירה שהמקיים אותה נוטל שכר כנגד כולם

כתב בשו"ע הרב (ת"ת פ"ב ס"א): 'מצות עשה של תלמוד תורה על כל אדם לעצמו ללמוד **כל התורה שבכתב ושבעל פה כולה'**. וכ"כ בסעיף י' וז"ל: ללמוד פעם אחת כסדר [תנ"ך] וכל התלמוד בבלי וירושלמי ומכילתא וסיפרא וסיפרי ותוספתות וכל המדרשים מתנאים ואמוראים כמו מדרש רבה ותנחומא ופסיקתות וכיוצא בהן ומדרשי רשב"י (-זוהר) כדי שיוכל לגמור כל התורה שבעל פה כולה פעם אחת בחייו, עכ"ל.

זה מצוה שרק יחידי סגולה מקיימים אותה, וקל מאד לקיימה אם מקציבים לזה זמן מועט בכל יום, ובזה זוכים לקיים מצוה נדירה של מצות ת"ת ששקול כנגד כל המצות, ואין לשער גודל השכר שזוכים עבור זה בפירות בעוה"ז והקרן לעוה"ב

נתפרסם לזכות י.ב.ח.ה. לנחת דקדושה מכל יו"ח

קח לך סניגור

מתכוננים אנו להוציא לאור עולם ספר

'הגדרות רבי צדוק על התורה'

(עניני הלכה)

אם לא עכשיו אימתי?

עכשיו הזמן לזכות לברכתו והבטחתו!

"אהיה מליץ יושר למי שידפיס דברי"!!

מי שרוצה להנציח שמו בהספר יתקשר למערכת

gilyonmy@gmail.com **732-510-0560**

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון **$250** פאר גליון מליצי יושר וועט מען מודיע זיין ביי די ציונים פון די **פלאצקע גאון** - וואַרשא, **אבני נזר** - סוכאטשוב, **צדקת הצדיק** – לובלין, **ילקוט סופר** - פאקש, **לב העברי** - הר הזיתים, **ר' יוסף ענגיל** - ויען, **בן לאשרי חזון יחזקאל שערי זבול** - הר המנוחות

אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!

געדענקט "מקח בלייבט מקח"!

732-510-0560 gilyonmy@gmail.com

הרה"ק רבי **מנחם מענדל** ב"ר **יוסף** מרימנוב זי"ע אמר:
בעודי בחיים אני מנענע עם כל העולמות, ולאחר פטירתי אחזיק טובה למי שידליק נר לטובת נשמתי (ספר מנחם ציון).
נתפרסם ע"י **הרה"ח המפורסם ר' מרדכי יצחק סאמעט שליט"א**

ספרים מבית

מכון מליצי יושר

הפצה ראשית: גרינפעלד 718.633.8103
אפשר להשיג הספר בחנויות הספרים המובחרות
ליתר פרטים, וכן לקבלת גליון "מליצי יושר" בכל שבוע: gilyonmy@gmail.com

'שמן רוקח' להרה"ק רבי אלעזר לעוו זי"ע

כתב בצוואתו, וז"ל:

"כל מי שיזכה אותי וישים עין עיונו בחיבורים שלי יתברך מן השמים וכו', ואם ירצה אחד להדפיס ספרים שלי, הנני להחזיק לו כל ימי מלא חפנא טיבותא ויבורך בברכת השמים ממעל, ויחולו עליו כל הברכות הכתובים בתורה".

יוקח נא מעט מים וגו' אחר תעבורו וגו' ויאמרו כן תעשה כאשר דברת. נראה דהנה מדרך העוברי דרכים דלא ניחא להו להתעכב עצמן על הדרך יותר מדאי, באשר המה נחוצים לדרכם, וגם לא ניחא להו שהבעל הבית ירבה בהוצאות עבורם. והנה אמרו רז"ל 'אחר' סמוך, 'אחרי' מופלג. וזה שאמר להם 'יוקח נא מעט מים ואקחה פת לחם' דהיא הוצאה מועטת, ורמז עוד באמרו תיבת 'נא' לומר עתה תיכף יוקח מעט מים, ואני אקחה באותו זמן פת לחם כדי שלא יומשך הזמן כלל ויהיה הכל במהירות, ואמר 'אחר תעבורו', כלומר 'אחר' סמוך, שלא תצטרכו להתעכב פה. ואמנם הצדיקים אומרים מעט ועושים הרבה, ולכן אמרו 'כן תעשה כאשר דברת', שלא תרבה בהוצאות, ולא תעכב אותנו.

ובזה יתיישב הא דמקשים המפרשים למה אמר אברהם תחילה הרחיצה, ואח"כ אמר 'והשענו תחת העץ ואקחה פת לחם', ולוט אמר בהיפך 'לינו ורחצו רגליכם'. ועל פי דברינו אתי שפיר, דאברהם אמר כן על מהירות הענין שלא יצטרכו לבלות את הזמן לאחר האכילה ברחיצות רגלים, אלא בשעה שהם ירחצו רגליהם, יקח הוא הפת לחם, ותיכף אחרי שיסעדו לבם באכילה ילכו, וזהו 'ואחר תעבורו'. אבל לוט ידע כי בלאו הכי ילונו אצלו, ואינם נחוצים כל כך לרחוץ תיכף.

ויומתק עוד באמרו 'כי על כן עברתם על עבדכם', דאברהם חשב שלא יהיה נראה להם לפחיתות כבוד על אשר אמר להם שלא יתן להם רק 'פת לחם', וגם שלא יתעכבו אצלו כלום, כי זהו באמת מדות הקמצנים השונאים את האורחים. ואמנם לפי משמעות הכתובים היה נראה כאלו רצו לילך ולעבור מלפני אברהם ולא לילך אצלו, שהרי כתיב לעיל 'וירא וירץ לקראתם', וגם אמר 'אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך', ומשמע שהיה נראה לו כאלו רצו לעבור מלפניו ולא להתעכב אצלו, וזה שאמר להם להתנצלות על אמרו 'ואקחה פת לחם', וגם אמר 'אחר תעבורו', שלא יחשדו אותו לצר עין, ולזה אמר 'כי על כן עברתם על עבדכם', כלומר בתחילה שעברתם ולא היה בדעתיכם לבוא לצל קורתי, זה היה מחמת שלא רציתם להרבות עלי הוצאות, וגם שלא תעכבו עצמכם. ולכן אני אומר לכם כי לא ארבה בהוצאות, וגם לא תעכבו. ושוב מצאתי קצת מעין דברי להגאון בעל מטה משה בספרו באר התורה (עי' בספרו 'הואיל משה'), עיין בדבריו שנדחק קצת בהבנת הכתובים, ולפי מה שכתבנו אין בהם שום דוחק בעזר השי"ת.

ילקוט סופר

לזכות ח.ב.י.י. להצלחה בכ"ע ונחת דקדושה מכל יו"ח

וירא אליו ה' באלוני ממרא. וברש"י הוא שנתן לו עצה על המילה לפיכך נגלה אליו בחלקו. ויש לפרש בהקדם מה שיש לבאר על מה שנטל אברהם אבינו עצה על המילה, ונראה לי דבאמת לא היה צריך אברהם עצה כלל, רק למד מהקב"ה, וכמו שהקב"ה נמלך הגדול בקטן, וכפי שפירש"י עה"פ 'נעשה אדם', שמכח ענותנותו של הקב"ה נמלך עם המלאכים, ולא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומדת ענוה שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן, ע"ש. והכי נמי אברהם ממדת קונו יש בו ונמלך בממרא אף שלא היה לו צורך בזה, ויש לומר כי לכן בפעם הראשון נגלה אליו ה' באלוני ממרא, להראות שהוא הוא הדרך הישרה לאלהים ולאנשים, ודבר זה נלמד גם מהשראת השכינה לבשר ודם, דבמקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו להיות שוכן בתוך עמו.

לב העברי

לזכות ר.ב.ש.ה. להצלחה בכ"ע ולזווה"ג בקרוב ובניקל

באלני ממרא. פירש"י: הוא שנתן לו עצה על המילה. וכבר עמלו בו לפרשו, כדכתב בשפתי חכמים, דאטו סלק"ד שאברהם אבינו שעמד בעשרה נסיונות יבקש עצה. והייתי מחשב דאפשר שקודם שצוה ה' את אברהם על מצות מילה, נתן לו ממרא עצה לכך מצד השגה, כשם שהשיג אברהם אבינו כל המצות אפילו עירובי תבשילין מקודם שנצטוה. ועוד י"ל כי הרמב"ם (מו"נ ח"ג פמ"ט) מסביר טעם מצות מילה להחליש יצה"ר, ואברהם אבינו שקיים המצות בלא מילה, א"כ היה עבודתו יותר גדולה, כמו שאמרו בטעם על גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, לפי שצריך להתגבר על יצרו, לכן ביקש עצה אם לא טוב לפניו גדולה עבירה לשמה שלא ימול כדי לעבוד הקב"ה ביתר עוז [ע"י שיצטרך להתגבר על יצרו]. וכל זה אינו, כי בזוה"ק מפורש שעיקר עצה שנתן לו ממרא היה אם מצד זקנותו יביא עצמו לסכנה ע"ש. לכן נראה לי דהלשון 'שנתן **לו** עצה', הלשון 'לו' שפת יתר הוא, אלא כי היה הספק אצלו אם ימול ע"י זולתו, יש כנגדו משום 'מצוה בו יותר מבשלוחו', ועוד דכתיב 'המול ימול' (עי' ע"ז כ"ז) [דרק מי שנימול יוכל למול אחרים, לכן אין לו למול ע"י זולתו שלא נימול], ואצלו ע"י עצמו יש סברא [דאע"ג דאינו נימול, יכול למול את עצמו], כמו 'גיטו וחצירו באים כאחד', כיון שנעשה בזה תוך כדי דיבור נימול (כתוס' כתובות י"א) [עי' בהגדרות אבני נזר על מילה, במילואים סימן א']. אך [לאידך גיסא] אם ימול ע"י עצמו, יש חשש שמא יתעלף או יתרשל, וממרא נתן 'לו' עצה שימול את עצמו לבדו, והקב"ה עזרו כדכתיב 'וכרות עמו הברית', כדאיתא במדרש רבה (פ' מ"ט) אשר כביכול כרת עמו ביחד.

אתון דאורייתא

לע"נ הג"ר ישראל ב"ר יצחק אייזיק אייזיקסאן זצ"ל יא"צ ט"ז חשון

ברכה על הריח. אמרו בברכות (דף מג:): אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב מנין שמברכין על הריח, שנאמר 'כל הנשמה תהלל יה', איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו ואין הגוף נהנה ממנו, הוי אומר זה הריח. והעיר הצל"ח, שהרי אמרו שם שסברא הוא שאסור ליהנות מעוה"ז בלא ברכה, וא"כ כיון שגם מריח נהנה ממנו, מהיכי תיתי ישתנה משאר הנאות ששואל מנין שמברכין על הריח. ותירץ, משום דאמרו דאסור לאדם שיהנה מעוה"ז בלא ברכה, וכל הנהנה מעוה"ז בלא ברכה מעל. והרי קיי"ל דקול מראה וריח אין בהם משום מעילה, לכך שאל מנין שמברכין על הריח, עכ"ד.

והגר"י ענגיל (בציונים לתורה סימן ז') הביא מהרא"ש (ברכות פ"ג סי' כ"א) שפירש הטעם דאינו יכול להוציא חבירו בברכת הנהנין כשהוא אינו נהנה, כמו שאר ברכות מכח ערבות, שזהו משום דסו"ס עובר חבירו באיסור של נהנה מעוה"ז בלא ברכה. וז"ל: בכל הברכות כולן אע"פ שיצא מוציא חוץ מברכת הלחם וברכת היין, וטעמא משום דכל ישראל ערבים זה לזה, ומיהו ברכת הלחם והיין שרוצים ליהנות מעוה"ז בלא ברכה, ואסור ליהנות מעוה"ז בלא ברכה, אינו מוציא אא"כ צריך לה המברך, עכ"ל. וכתב על זה הגר"י ענגיל, וז"ל: ונראה דהוא אינו מפרש הטעם בהא דברכת הלחם אינו מוציא כרש"י (סוף פ"ג ר"ה) שכתב דכיון דאי בעי לא ליתהני ולא ליברך, לכן אין כאן ערבות. דמלשון הרא"ש נראה דמפרש דכיון דברכת הנהנין הוא מטעם מתיר, אין בברכתו כח להתיר הקדש ואיסור דחבירו. ואם שלפ"ז צ"ע מדוע כשצריך לה המברך מוציא, וצ"ל דהוא מטעם 'מגו', דמגו דמתיר הקדש דידיה, מתיר גם דחבירו, משא"כ שיועיל דיבורו להתיר הקדש חבירו לבד, לזה אין לו כח וכו'.

והנה לפי דברי הרא"ש הנ"ל א"כ בריח דאינו מטעם מתיר (וכמו שכתב הצל"ח הנ"ל), שפיר מוציא את חבירו אפי' כשאין המברך מריח. ואולם באמת סברא הנ"ל הנראית מדברי הרא"ש הנ"ל תמוה, מהא דאמר בר"ה שם דברכת המוציא דמצה וברכת היין

דקידוש יכול להוציא אפי' כשיצא ע"ש, ולסברא הנ"ל מאי שנא. אבל לרש"י ניחא, דכיון דמוכרח להינות מצד המצוה, שוב גם על ברכת הנהנין יש ערבות ושפיר מוציא.

בן לאשרי

לע"נ הג"ר לייב ב"ר יצחק מחברון זצ"ל 'בעל היסורים', יא"צ ט"ו חשון

ומפני חטאינו גלינו מארצינו ונתרחקנו מעל אדמתנו. 'ומפני חטאינו' היינו חסרון עבודה, 'גלינו מארצינו' היינו מרצון השי"ת, על דרך שאמרו (בראשית רבה פ"ה ז'), למה נקרא שמה 'ארץ', שרצתה לעשות רצון קונה. 'ונתרחקנו מעל אדמתנו' מהאנושיות שלנו, מלשון 'אדם', היינו השקפה הישראלית, ונתיפה בעינינו אנושיות העכו"ם, ה' ירחם.

כרחמיו וכרוב חסדיו הגדיל לנו. תיבת 'לנו' גימטריה 'אלקים' מידת הדין, אבל על ידי הנקודות של תיבת 'לנו', שהוא 'קמץ' שהוא י' ו' ו'מלפים' שהיא י', הרי כ"ו, גימטריה 'הוי"ה' מידת הרחמים, נמצא שתיבת 'לנו' עם הנקודות גימטריה 'יב"ק' וחסדי הוי"ה ממתיקים גבורת 'אלקים', נמצא דמ'אלקים' נעשה גדולה שהיא מידת החסד, וזה 'הגדיל' לנו.

חזון יחזקאל

לע"נ הג"ר שמאי ב"ר פרץ אקסל זצ"ל יא"צ ט"ו חשון

יוצאין בתפילין עם חשיכה (תוספתא פ"א ה"ו). ולא חיישינן שמא ישכח ויצא בהם בשבת, וכשיצטרך לפנות, יסירם ויבוא להעבירם ד' אמות ברה"ר, קמ"ל דלא חיישינן לזה, דכיון דחייב למשמש אדם בתפילין, כל שעה ושעה מידכר להו. וכדאמרו בשבת (דף יב.). והקשה הב"י והט"ז (סי' רנ"ב), דהא בלא טעמא דחייב אדם למשמש בתפילין כל שעה ושעה ומתוך כך מידכר להו, נמי יהא מותר לצאת בהם עם חשיכה מטעם אחר, דהא לא גזרו סמוך לחשכה אלא אם היה בשבת חייב, אבל המוציא תפילין בראשו בשבת אפילו ברה"ר פטור, מטעם דהוא דרך מלבוש, וא"כ סמוך לחשכה הוה רק גזירה לגזירה.

ובביאור הגר"א (שם אות כ"ט) כתב בישוב הקושיא הזאת, דאימתי לא גזרו על הוצאה שאין חייב עליה בשבת, היינו דוקא 'סמוך לחשיכה', אבל 'עם חשיכה' כדקתני הכא גבי תפילין, גזרו. ד'עם חשכה' הוה כודאי שיוציא בשבת, ואין כאן עוד אלא חדא גזירה, דגזרינן שמא יוציא דרך משאוי.

והנה בתוספתא שם אמרו 'וקורין בכתבי הקודש עם חשיכה', דהו"א שגזרו שלא יקרא בכתבי הקודש עם חשיכה מחשש שמא יקרא לאור הנר ויטה, קמ"ל דלא גזרינן. והקשה החזון יחזקאל (תוספתא שם), דלפי דברי הגר"א קשה דאיך תני קורין בכתבי הקודש עם חשכה, דלמה לא נאמר דכיון שקורא עם חשכה, הוה כודאי שיקרא בשבת, וליכא כאן אלא חדא גזירה דגזרינן שמא יטה.

ותירץ וז"ל: ויש לחלק ולומר דשאני קריאה שאינה חדא מעשה אריכא, אך כל רגע מקריאתו הוה מעשה אחרינא, וליכא למיגזר באותו מעשה קריאה שעם חשכה, משום מעשה קריאה אחרת שלאחר חשכה, אשר גם אז היא אסורה רק משום גזירה שמא יטה. משא"כ בתפילין שמונחים כבר על ראשו, שכל זמן שאינו עושה מעשה לחלצם, הוה כודאי שיוציאם בשבת. (חזון יחזקאל שם).

מוסרי הג"ר אלחנן יוסף הרצמאן זצ"ל

'**מבטיח אני להעושים לטובת נשמתי** 'אלחנן יוסף בן שמואל וצפורה', **להתפלל בעדם שיהיה נפקד בכל מה שצריך במהרה דידן**'

עם בריאתם של אדם וחוה, נוצר מין 'האדם', כתיב 'וייצר ה' אלקים עפר מן האדמה', וכתב רש"י: 'וייצר', [עם שני יו"ד], שתי יצירות, יצירה לעוה"ז ויצירה לתחיית המתים, אבל בהמה שאינה עומדת לדין לא נכתב ביצירתה שני יו"ד.

גופו של האדם עפר מן האדמה הוא, ועפר לכל גובה שתזרקהו הוא יפול מיד למטה. היפוכו של דבר עם הנפש, היא שואפת רק למעלה אל מקור מחצבתה אל כסא הכבוד, ובמצבה הירוד ביותר היא זועקת מבעד לסורג הכלא של הגוף הכובלה בתוכו 'צמאה לך נפשי כמה לך בשרי'.

על אמנו שרה שרצתה לתת לאורחים סולת דוקא, אמרו חז"ל מכאן שאשה עיניה צרה באורחים. מכאן ראיה שדבר שנאה מדאי, נובע דוקא מצרות עין, ודוקא הקמח הפשוט שאברהם אמר לתת, מורה על עין יפה. דברים פשוטים שאינם מרהיבים את העין, ואין מתבלטים בחיצוניותם המסנוורת, הם דוקא שמשרים על האורח הרגשת נוחות פנימית, ומזמינים אותו לבא פעם נוספת.

המילדות העבריות במצרים הן שזכו להקים דורות ישרים לישראל, כי הן לא רצו אחר המדות של הגוים, ולא רצו לשמוע בקולן, וזכו לבתי כהונה ולויה ומלכות, מפני שלא שמעו לקול פרעה. אין לחשוב על מה שיאמרו בני אדם, אלא על מה שיאמר בורא העולם בעוה"ב ביום החשבון.

שערי זבול

לע"נ הג"ר יהודה ליאון פטילון בן שרה זצ"ל יא"צ ט"ו חשון

למען חמשים הצדיקים אשר בקרבה. מפרש במשך חכמה כוונת הכתוב 'אשר בקרבה', דאף אם הם אינם צדיקים בעיר אחרת, רק שלנגד אנשי סדום הם צדיקים, לא תשחית 'למען חמשים הצדיקים אשר **בקרבה**', דבקרבה הם צדיקים, אפילו שבעיר אחרת אינם צדיקים, עכ"ד.

וצ"ב דאיך אפשר לחמשים צדיקים שהם בסדום להציל כל סדום, הא במקום אחר לא היו צדיקים, וא"כ כיון שהם גרים בתוך רשעים, הם נקראים צדיקים לגבי עצמם דיש להם זכות להנצל, אבל בשביל להציל כל סדום בגללם, איזה סברא לומר כך. בשלמא אם היו אומרים הבחינה 'בדורותיו' היה צדיק, כמו דרשת חז"ל לגבי נח, אז בכל הדור הוא היה הצדיק. אבל כאן דרק בשביל שהם בסדום הם צדיקים, אבל באותו זמן בעיר אחרת הם לא צדיקים, וא"כ איך הם יכולים להציל כל העיר סדום.

עוד יש להבין למה היה צריך הקב"ה להפוך סדום בעונש כדכתיב 'וה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים', האם לא היה דרך אחרת להעניש אנשי סדום, הא יכול להיות מגיפה בסדום ולהמית כל אנשי סדום ועמורה, ולמה דוקא בגפרית ואש. ועוד למה הקב"ה היה צריך להפוך את הערים האלה ואת כל הככר ואת כל יושבי הערים וצמח האדמה, הלא מספיק שכולם ימותו.

ונראה לתרץ, שבסדום ועמורה היה חפצא של רשעות על המקום והאויר, שהיה שם חלות של רשעות, שמי שהיה גר שם, היה חל עליו הרשעות והטומאה של מעשה הרשעים, והיה עושה אותם מעשים הרעים, ומי שהיה נולד שם, היה חל עליו אותו מעשה רשע שנמצא באויר, ולכך היה צריך הקב"ה להמטיר גפרית ואש מן השמים בשביל ב' דברים: א) משום עונש המוטל עליהם. ב) לטהר את האויר, ולהפוך את הערים שלא יהיה החלות הטומאה לדורות הבאים, כיון שהיה באויר ובמקום חלות של טומאה שהיה שורה על המקום ממעשים הנוראים של אנשי סדום ועמורה.

ועכשיו נראה לי לחדש שבמצב כזה להיות צדיק בסדום, זהו נסיון גדול מאד להתגבר על מקום שיש שם כל כך טומאה שמכשיל את האנשים הדרים שם במעשים נוראים ועבירות חמורות, ולכך החמשים צדיקים שבסדום היה באמת זכותם גדול מאוד גם לגבי להציל את סדום ועמורה. אבל במקום אחר אם היו גרים במקום שאין שם כ"כ הרבה טומאה, לא היו נחשבים כצדיקים, ששם הצדיקים הם צדיקים ממש, אבל הם שהיו גרים בסדום ולא היו עושים מעשה הרשע של סדום, הם במדריגה גבוה, והיו מצילים כל אנשי סדום ועמורה, ולכך מובן מאד דברי המשך חכמה בביאור הפסוק 'אשר בקרבה'.

ובאמת כפי מה שהסברנו לא היה שם בכלל צדיקים, שבגלל אויר וחלות הטומאה שבמקום, לא היה שם בן אדם שהיה מתגבר על כח הרע, ולכך הפך הקב"ה את סדום ועמרה כדי לטהר את האויר הרע מהמקום הזה. וראיה למה שאמרנו לגבי סדום ועמורה יש מחדושי מרן הבית יוסף על התורה בפרשת נח שטוען דברים כאלו על הפסוק 'ותשחת הארץ'.

'אמרות טהורות' להג"ר בנימין ב"ר לוי חדאד זצ"ל מג'רבה

כתב בהקדמת ספרו, וז"ל:

"והני מברך בברכה המשולשת בני חיי ומזוני לכל הלומד בספרי זה אפילו פעם אחת בשבוע, ברך ה' חילו להיות מוצלח בנכסיו בזכות הרבנים הנזכרים פה, יאריך ימים ושנים ביראת ה', וכל ימיו יהיה דשן ורענן וינצל מכל צרה וצוקה, אמן כן יהי רצון".

סמיכות פרשת לך לך לפרשת וירא, אפשר לומר לפי מה שאיתא בזוה"ק (ח"ג דף קסו, ומובא ביערות דבש ח"ב דרוש י"ב), כי מי שאינו תמים הולך לפני השכינה, כדי שלא יסתכל בשכינה, והשכינה אחריו, כדכתיב 'התהלך לפני והיה תמים', ע"כ. וכתב רש"י: 'התהלך לפני' כתרגומו וגו', ולפי מדרשו התהלך לפני במצות מילה, ובדבר הזה תהיה תמים, שכל זמן שהערלה בך, אתה בעל מום לפני, עכ"ל.

נמצא שע"י מצות המילה נקרא 'תמים', ויזכה לראות פני השכינה. וזה שאמר 'בעצם היום הזה נימול אברהם', וסמיך ליה 'וירא אליו ה' ', לרמוז שאחר שהיה תמים במצות המילה, זכה לראות את פני השכינה.

הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע אמר:

כל מי שידליק נר לעילוי נשמתי

ר' אברהם יהושע העשיל ב"ר שמואל

אעשה לו טובה